

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-11-21
Besvaras senast
2025-12-03 kl. 12.00

Till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:240 Den demokratiska utvecklingen i Rwanda

Rwanda fortsätter att lyftas fram som ett land som nått långt i ekonomisk utveckling och institutionell återuppbyggnad sedan folkmordet 1994. Samtidigt beskriver internationella människorättsorganisationer en betydligt mer problematisk utveckling: ett demokratiskt utrymme som krymper, begränsningar av press- och yttrandefrihet samt återkommande fall där oppositionella fängslas efter processer som saknar rättssäkerhet.

Rapporter från bland andra Amnesty International och Human Rights Watch beskriver ett mönster av godtyckliga gripanden, påtryckningar mot politiska aktörer, försvinnanden och en utstuderad kontroll av civilsamhället. Oppositionella partier uppger att de hindras från att verka fritt, att offentliga möten stoppas och att deras företrädare utsätts för rättsliga trakasserier.

Ett av de mest uppmärksammade fallen gäller Victoire Ingabire Umuhoya, ledare för Development and Liberty for All (Dafa–Umurinzi) och en av landets mest kända demokratiaktivister. Hon återvände 2010 till Rwanda för att delta i det demokratiska arbetet, men greps kort därefter i ett fall som av internationella rättsexperten bedömts som politiskt motiverat. Den afrikanska människorättsdomstolen konstaterade 2017 att hennes rätt till yttrandefrihet och en rättvis rättegång hade kränkts. Trots frigivningen genom en presidentpardon 2018 har hennes politiska arbete fortsatt att ske under omfattande restriktioner.

Hennes gripande den 19 juni 2025 har nu kopplats samman av rwandiska myndigheter med ett annat fall som rör åtta Dafaaktivister och journalisten Théoneste Nsengimana – personer som greps redan 2021 och vars fall väckt omfattande internationell oro. Den sammankoppling som nu görs förstärker intrycket av en rättsapparat som används för att tysta olikfärdighet. Anklagelserna mot Ingabire, bland annat kopplade till påstått organiserande av en workshop om icke-våld, står i skarp kontrast till Rwandas egna konstitutionella åtaganden och internationell människorättslagstiftning. Nekandet av hennes borgensframställan, trots tidigare dokumenterad efterlevnad av villkor, väcker ytterligare frågor om rättsprocessens integritet.

Sverige har under lång tid haft ett betydande engagemang i Rwanda, särskilt med fokus på fattigdomsbekämpning, demokrati, mänskliga rättigheter och stärkande av rättsstatliga institutioner. Det historiska engagemanget innebär också ett ansvar att reagera när de värdena urholkas och när personer som

arbetar för demokrati och icke-våld riskerar att tystas eller fångslas på oklara grunder.

När oppositionella frihetsberövas utan transparens, när journalister hotas och när rättssystemet används för att inskränka det demokratiska utrymmet behövs tydliga internationella markeringar. Det gäller särskilt för länder som Sverige, med en lång tradition av att stå upp för mänskliga rättigheter och demokrati även i svåra lägen.

Mot denna bakgrund vill jag fråga utrikesminister Maria Malmer Stenergard:

Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att stödja den demokratiska utvecklingen i Rwanda i stort, och vilka initiativ avser hon att ta för att bistå i fallet med Victoire Ingabire Umuhoya och andra frihetsberövade demokratiaktivister?

.....

Olle Thorell (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren